

Utbildningsinspektion i Finningseskolan förskoleklass, grundskola årskurs 1–5

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	4
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	8

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Finningseskolan den 21 och 23 mars 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Finningseskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Finningseskolan intervjuades elever, personal, rektor samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i årskurs 2 och 5. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Finningskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	89
Förskoleklass	35
Grundskola	209

Finningskolan är belägen i bostadsområdet Finninge, strax sydväst om centrala Strängnäs. Rektorn och en biträdande rektor utgör ledningen för skolan och, sedan 2005, områdets förskolor.

Skolan är organiserad i fyra arbetslag och består av två arbetslag med förskoleklass och årskurs 1, ett med årskurserna 2 och 3 samt ett arbetslag som omfattar årskurserna 4 och 5. I skolans organisation finns också fritidshem som bildar ett eget arbetslag.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Finningskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Finningskolan erbjuder en utbildning som sammantaget är av god kvalitet. Det dominerande intrycket är att Finningskolan är en skola där eleverna blir sedda, det råder god stämning samt att skolans epitet som "Läsmakarskola" får genomslag. Den starka fokuseringen på elevernas läsutveckling innebär samtidigt att andra delar av elevernas kunskapsutveckling ges mindre utrymme. I viss mån har detta redan uppmärksammats genom att matematikutvecklingen diskuteras.

Av den information inspektörerna har tillgång till når Finningskolan goda resultat i ämnena svenska, engelska och matematik. Uppföljningar av elevers kunskaper i andra ämnen sker möjligen av enskilda lärare men det saknas sammanställningar av resultat. Inspektörerna kan således inte bedöma skolans samlade resultat.

Enkätundersökningar visar att arbetsron i klassrummen inte upplevs lika positiv som andra delar av skolans verksamhet. Inspektörerna förutsätter att vidtagna åtgärder intensifieras så att alla elever kan uppleva skolan som en trygg arbetsplats, som ger bästa möjliga förutsättningar för lärande. Fritidshemmen i Finningskolan genomför en egen undersökning för att få bättre information om hur verksamheten upplevs. Det är ett mycket gott initiativ där ökad kunskap om den egna verksamheten kan leda till bättre underbyggda förbättringsåtgärder.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Kunskapsuppföljningen i fler ämnen än svenska, matematik och engelska bör förbättras.
- Sammanställningar av resultat på skolenivå bör förbättras.
- Rutinerna för att tillgodose behovet av studiehandledning på modersmål bör förbättras.

- Åtgärdsprogrammets kvalitet bör sammantaget förbättras.
- Utvärderingar och resultatsammanställningar bör i högre grad användas i skolans kvalitetsarbete, så att analyser och bedömningar av måluppfyllelsen leder till förbättringsåtgärder.
- Skolans utformande av elevens val behöver förbättras

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast skall åtgärdas.

- Eleverna ges inte möjlighet att nå målen i hem- och konsumentkunskap i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen och skollagen bilaga 3).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanerna för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, respektive för de frivilliga skolformerna, Lpf 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

Kunskaper

Den systematiska uppföljningen av kunskaper sker framförallt när det gäller elevernas läsutveckling och i viss mån rättstavningskunskaper. I Finningeskolan genomförs ett flertal tester och uppföljningar i de olika årskurserna, främst genom det s.k. DLS och läsutvecklingsschemat (LUS). Uppföljningarna sammanställs klassvis och det finns goda möjligheter att se den samlade utvecklingen för en klass eller årskurs över tid, liksom för hela skolan. Denna möjlighet tas dock inte tillvara, enligt inspektörerna. Även i matematik sker vissa gemensamma tester och uppföljningar i olika årskurser. Det systematiska sättet varpå resultat följs upp när det gäller elevernas läsutveckling är ett förhållningssätt som med fördel skulle kunna genomföras i fler ämnen.

Som ett led i att stärka den tidiga läsinlärnningen finns för närvarande två lärare i årskurs 1. Enligt utsagor från rektor och personal har insatsen bidragit till en positiv resultatutveckling i de lästester som genomförs. En indikation på att läsning och läsutveckling är väl diskuterat inom skolan är att elever i årskurs 2 kan ge konkreta exempel på vad de skall kunna och har god kunskap om mål som berör läsutveckling.

I årskurs 5 genomförs de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik. Enligt sammanställningar av resultat inspektörerna tagit del av framgår att 90 procent av eleverna klarade proven 2005. Av sammanställningarna framgår dock inte de enskilda ämnena. Enligt inspektörerna är det en svaghet att resultaten redovisas på ett sådant sätt. Det försvårar möjligheten till skolgemensamma diskussioner om hur undervisningen kan förbättras i respektive ämne. Det är dessutom av vikt att det finns möjlighet till diskussion om vilka färdigheter eller kunskapsområden som eleverna behöver utveckla inom ämnena. Av den information inspektörerna har tillgång till när Finningeskolan goda resultat i ämnena svenska, engelska och matematik.

Uppföljningar av elevers kunskaper i andra ämnen sker möjligen av enskilda lärare men det saknas sammanställningar av resultat. Inspektörerna kan således inte bedöma skolans samlade resultat. Arbetet med kunskapsuppföljningar i fler ämnen än svenska, matematik och engelska bör förbättras liksom sammanställningar av resultat på skolenivå.

Normer och värden

Enligt de enkätundersökningar som genomförs i årskurs 4 och 5 och delar av fritidshemmen i hela kommunen, framgår att eleverna i Finningeskolan till största delen trivs och är trygga i skolan. Intervjuade elever och föräldrar från flera årskurser styrker den positiva bilden.

Däremot visar enkätundersökningarna att arbetsron i klassrummen inte upplevs lika positivt och i intervjuer och samtal framkommer att det är oroligt i vissa klasser. Detta förhållande har uppmärksammats av rektorn och åtgärder vidtas. Inspektörerna förutsätter att insatserna intensifieras så att alla elever kan uppleva skolan som en trygg arbetsplats som ger bästa möjliga förutsättningar för lärande.

Enligt olika utsagor i Finningeskolan ger den kommunala enkätundersökningen inte en tillräcklig bild av fritidshemmens verksamhet och hur barnen trivs med den. Bland annat upplevs underlaget som alltför litet. Fritidshemmen i Finningeskolan genomför därför en egen undersökning för att få bättre information om hur verksamheten upplevs. Det är ett mycket gott initiativ där ökad kunskap om den egna verksamheten kan leda till bättre underbyggda förbättringsåtgärder. Inspektörerna vill uppmuntra detta initiativ som även skulle vara till fördel för skolans övriga verksamhet.

Sammanfattning

Utifrån de sammanställningar av kunskapsresultat som finns tillgängliga bedömer inspektörerna att Finningeskolan når goda resultat. Däremot bör kunskapsuppföljningen i fler ämnen än svenska, matematik och engelska förbättras. Även sammanställningar av resultat på skolenivå bör förbättras.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

I Finningeskolan finns ett systematiskt arbete för att motverka kränkande behandling. Av skolans arbetsplan framgår att även om arbetet i huvudsak är framgångsrikt så bedömer personalen att finns det anledning till ytterligare insatser. I arbetet finns en antimobbingsgrupp som består av personal från olika arbetslag och yrkeskategorier. Det finns också ett antimobbingsråd bestående av elever. Skolans regler är kända, däremot är de intervjuade eleverna inte klara över vem eller vilka som bestämt reglerna.

Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att det från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barn och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är

skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år. Vid inspektionstillfället hade Finningeskolan ett handlingsprogram mot kränkande behandling i enlighet med Lpo 94. Programmet behandlade dock inte kränkningar mellan vuxen och elev. Inspektörerna förutsätter att skolan beaktar alla former av kränkande behandling i sitt fortsatta arbete. Intervjuade föräldrar var övertygade om att de skulle få information från skolan om deras barn skulle vara involverat i kränkande behandling.

I likhet med övriga skolor i Strängnäs kommun sker regelbundna träffar mellan rektor, politiker, personal samt representanter för föräldrarna vid s.k. info/samråd. Intervjuade föräldrar beskriver skolans personal och ledning som lätt att nå och att det i huvudsak sker en god information från skolans sida.

Innehåll, organisering och arbetssätt

Förskoleklassens verksamhet är nära knuten till årskurs 1. Barnen finns i verksamheten från kl. 08.00 till 13.30. Enligt intervjuade förskollärare medför detta att det finns goda förutsättningar för verksamheten att vara den brygga mellan förskola och skola som det är tänkt. Den relativt långa dagen ger utrymme för lek och samvaro, liksom för medvetet arbete med begreppsutveckling och samverkan med årskurs 1.

Finningeskolan använder begreppet "Läsmakarskola" för att illustrera den inriktning som finns i skolan med att stödja elevernas läsutveckling. Begreppet är väl känt bland elever och inriktningen på att skapa goda läsare återkommer i verksamheten. I förskoleklasserna arbetar man med den s.k. Bornholmsmodellen och i skolans aktuella organisation finns en medvetet styrd resursförstärkning till årskurs 1. Genom en högre lärartäthet är det meningen att undervisningen i den grundläggande läsinlärningen förstärks. Innebörden i begreppet "Läsmakarskola" tar sig olika uttryck i skolan, men gemensamt är att läs- och skriv- och språkutveckling betonas. Inspektörerna vill uppmuntra de mycket goda föresatser som finns i arbetet med att skapa en god läsutveckling. Goda läsfärdigheter är viktiga även för övriga ämnen i skolan.

Samtidigt vill inspektörerna uppmärksamma skolan på att den starka fokuseringen på elevernas läsutveckling innebär att andra delar av elevernas kunskapsutveckling ges mindre utrymme. Frågan har uppmärksamats i Finningeskolan och det sker vissa satsningar i matematik. Med tanke på de resultat som uppnås i årskurs 9 i Strängnäs kommun finns det anledning att ytterligare utveckla arbetet i övriga ämnen så inte den s.k. treämnesskolan befästs.

De elever som genomför de nationella ämnesproven i årskurs 5 fortsätter sedan sin utbildning i årskurs 6 i andra skolor. Det upplevs ibland som frustrerande för personal i Finningeskolan att inte själva kunna ta om hand de fortsatta insatserna för dessa elever. Utifrån intervjuer och samtal med personal i Finningeskolan vill inspektörerna påpeka möjligheten att använda proven och resultaten av dessa för att förbättra den egna verksamheten. Genom analys och värdering finns underlag för diskussion om vilka delar av undervisningen som ger goda resultat och vilka som kan förbättras. Sådana diskussioner kan med fördel involvera alla årskurser.

I likhet med flera andra skolor i Strängnäs kommun är timplanen justerad på ett sådant sätt att eleverna inte ges möjlighet att nå målen i hem- och konsumentkunskap i årskurs 5.

Individanpassning och stöd

Enligt samtliga intervjuade finns en god beredskap att identifiera de stödbehov som finns. Inspektörerna uppfattar dock att det i huvudsak avser stödbehov i läsning och i viss mån matematik, då detta är utgångspunkt för de åtgärder som sätts in. Inspektörerna understryker att det i skolförfattningarna inte finns stöd för att begränsa stödinsatser till ett fåtal ämnen. Det råder en osäkerhet i Finningskolan om det finns elever som är i behov av studiehandledning på modersmål och rutinerna för att tillgodose detta stödbehov är oklara.

Åtgärdsprogram är viktiga arbetsredskap i arbetet med att ge elever särskilt stöd. När det gäller Finningskolan vill inspektörerna framhålla vikten av att skolans insatser tydligt framträder i de åtgärdsprogram som utarbetas. Bland de exempel inspektörerna tagit del av förekommer att den enskilda eleven får ta ett mycket stort ansvar för åtgärderna. Detta gäller även när stödbehoven är av social karaktär. Inspektörerna understryker skolans skyldighet att vidta åtgärder när elever behöver det och skolans insatser bör framgå i betydligt högre grad. I vissa åtgärdsprogram är dessutom målen otydligt formulerade och utvärdering av insatserna saknas.

Utvärdering av lärandet

Intervjuade föräldrar ger uttryck för att skolan ger en bra bild av vad eleverna förväntas kunna och att det sker regelbunden information om mål. Även elever i tidigare årskurser kan ge konkreta exempel på förväntade kunskaper. Påtagligt är att detta i stor utsträckning är kopplat till läs- och språkutveckling. Det är positivt att inom de områden där skolan har en genomtänkt strategi för sin verksamhet får detta genomslag även när det gäller utvärdering av lärandet och kunskaperna om mål.

I Strängnäs kommun pågår ett utvecklingsarbete kring bedömning och formulering av kunskapskvaliteter i förhållande till ämneskursplanernas mål att sträva mot. Arbetet pågår i hela kommunen och personalen är i olika grad engagerade i arbetet. Inspektörerna har fått ta del av väl formulerade kunskapskriterier som kan ligga till grund för en kvalificerad bedömning av elevernas kunskaper.

Dokumentation av elevernas kunskapsutveckling är ett viktigt redskap för att kunna följa elevernas kunskapsutveckling och för att kunna bedöma när stödinsatser behöver sättas in. Dokumentationen är också en viktig förutsättning för den information som skall ges under utvecklingssamtalet. Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan för varje enskild elev vid utvecklingssamtalet. Planen skall vara ett framtidsytande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. Inspektörerna vill framhålla vikten av att skolan intensifierar sitt arbete med att upprätta dessa planer för varje elev. Dokumentationen är god i vissa ämnen och bristfällig i andra. Inspektörerna bedömer att skolan trots det ovan nämnda utvecklingsarbetet saknar gemensamma rutiner och former för att dokumentera elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Enligt inspektörerna finns mycket goda förutsättningar för ett bra kvalitetsarbete. Finningeskolans arbetsplan beskriver den inriktning arbetslagen tänkt sig det kommande året i förhållande till nationella, kommunala och lokala mål. Samma mål återkommer också i skolans kvalitetsredovisning. Som tidigare nämnts finns en systematisk kunskapsuppföljning när det gäller elevernas läsutveckling. Det sker också andra uppföljningar av god kvalitet.

I skolans arbetsplan görs värderingen att det trots ett framgångsrikt antimobbningsteam finns behov av strategiska insatser för att ytterligare förbättra arbetet med att skapa en trygg miljö för alla elever. Det finns också ett antal förslag på hur detta arbete kan ske. Enligt inspektörerna är det ett gott exempel på kvalitetsarbete.

Samma förhållningssätt kan med fördel användas för att utveckla och förbättra undervisningens innehåll. Enligt inspektörerna används inte de underlag om elevers kunskaper som faktiskt finns i tillräcklig utsträckning i skolans kvalitetsarbete. Skolans resultat är heller inte kända av all personal inom skolan. Utvärderingar och resultatsammanställningar bör därför i högre grad användas i skolans systematiska kvalitetsarbete, så att analyser och bedömningar i kvalitetsredovisningen bygger på ett "vetande". Detta bör i sin tur leda till att de åtgärder som beskrivs i Finningeskolans arbetsplan utgår från analyser och bedömningar av måluppfyllelsen.

Ledning och intern kommunikation

Finningeskolans rektor utgör tillsammans med en biträdande rektor med ansvar för förskolorna, ledningen för verksamheten. I skolans utvecklingsgrupp, som består av rektorn och företrädare för personalen, diskuteras frågor som sedan behandlas i arbetslagen. Rektorn beskrivs av intervjuade som lätt att komma i kontakt med och är enligt inspektörerna väl förtrogen med verksamheten. Även om rektorn tar ansvar för den pedagogiska och administrativa utvecklingen i Finningeskolan understryker inspektörerna vikten av rektorns roll när det gäller behovet av ökad tydlighet när det gäller resultatens påverkan på undervisningens innehåll, liksom ansvaret för att formuleringar i individuella utvecklingsplaner och åtgärdsprogram håller hög kvalitet.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Finningeskolan är av god kvalitet. Förskoleklassens verksamhet ger goda möjligheter till utveckling och lärande. Det finns dock behov av förbättringsinsatser. Rutinerna för att tillgodose behovet av studiehandledning på modersmål bör förbättras. Sammantaget bör åtgärdsprogrammets kvalitet förbättras. Utvärderingar och resultatsammanställningar bör i högre grad användas i skolans kvalitetsarbete, så att analyser och bedömningar av måluppfyllelsen leder till förbättringsåtgärder.

I likhet med flera skolor i "centrala" Strängnäs är timplanen justerad på ett sådant sätt att eleverna inte ges möjlighet att nå målen i hem- och konsumentkunskap i årskurs 5. Detta är brist som snarast skall åtgärdas.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

På det sätt förskoleklassernas verksamhet organiseras i Finningeskolan ges goda förutsättningar för utveckling och lärande samt en god grund för fortsatt skolgång.

Enligt grundskoleförordningen skall eleverna inom elevens val ges möjlighet till breddning och fördjupning inom ett allsidigt urval av skolans ämnen. I Finningeskolan är elevens val förlagt till årskurs 4 och 5. Utifrån personal- och elevintervjuer framgår dock att organisering och innehåll är mycket otydlig, när det gäller elevens val och det saknas en medveten strategi från skolans sida. Inspektörerna bedömer att skolans utformande av elevens val behöver förbättras.

I Finningeskolan finns en god tillgång till utbildad personal. Detta avser såväl lärare som förskollärare och fritidspedagoger. Det finns också tillgång till specialpedagoger och speciallärare. Det finns god tillgång till kompetensutveckling som i stor utsträckning är kopplad till kommunövergripande insatser. Lokaler och materiella resurser är av god kvalitet.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att förutsättningarna för utbildning i Finningeskolan är av god kvalitet. Däremot behöver skolans utformande av elevens val förbättras.

Datum	Ort
2006-10-25	Linköping

Per Grundtman
Malin Lundquist